

Nr 72.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1954/55, i vad avser justitiedepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Statens affärsverksfonder.

1:o) **Förvärv av fångkolonier.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 beträffande kapitalbudgeten (bilaga 23, punkt 1, s. 1—3 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1954) föreslagit riksdagen att till Förvärv av fångkolonier för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt om anslag för förvärv av fångkolonier. Efter anskaffande av de båda kolonier, vartill anslag beviljats av 1953 års riksdag, och utbyggnad av befintliga kolonier beräknar styrelsen det disponibla antalet platser på kolonier för vanligt fångförvar till 787. Härtill bör emellertid läggas ett 20-tal platser, vilka förlorades genom eldsvåda våren 1953 vid kolonien Bogesund och vilka styrelsen beräknar återvinna genom uppförande av en ny barack, vartill medel kommer att begäras i annat sammanhang. Antalet öppna platser stiger därmed till 807. Styrelsen finner det erforderligt att för budgetåret 1954/55 upprätta tre nya kolonier samt anskaffa en ny koloni i stället för den nuvarande kolonien vid flygplatsbygget vid Halmsjön, vilken koloni måste nedläggas, när arbetstillfällena för fångar synes upphöra. En av de nya kolonierna bör icke förvärvas utan ha provisorisk karaktär och berör därför icke förevarande anslag. Av de tre övriga är en avsedd som koloni till säranstalten för unga fångar i Västerås. Med hänsyn till klienteletts särskilda beskaffenhet bör denna koloni endast ha 15 platser. De återstående två kolonierna är avsedda för vanligt fångförvar. Med den utbyggnad av vissa kolonier till omkring 50 platser, som redan beslutats, synes man i fortsättningen böra vid upprättande av nya kolonier begränsa platsantalet vid dessa till 30. Styrelsen beräknar kostnaderna för inköp av en koloni med omkring 30 platser till 240 000 kronor. Priset för en till anstalten i Västerås avsedd koloni med omkring 15 platser torde kunna uppskattas till 200 000 kronor. Det sammanlagda anslagsbeloppet skulle alltså bli 680 000 kronor.

Departementschefen anför, att den under de senaste åren inträdda starka ökningen av antalet på fångvårdens anstalter intagna har medfört ett mycket

stort behov av ytterligare vårdplatser. I syfte att avhjälpa det mest trängande behovet beviljades vid fjolårets riksdag medel dels till utbyggnad av vissa av de befintliga kolonierna, som var lämpliga därför, och dels till inköp m. m. av två kolonier var och en avsedd för omkring 50 intagna. Den beslutade utvidgningen av kolonierna har till väsentlig del skett, avtal har träffats om inköp av vissa fastigheter för anordnande av en ny koloni och arbete pågår för genomförande av de avsedda åtgärderna i övrigt. För uppförande av ny barack vid kolonien Bogesund i stället för en nedbrunnen föreslår departementschefen i annat sammanhang, att medel anvisas å tilläggsstat. Då Roxtunaanstalten under nästa budgetår träder i verksamhet, kan visserligen anstalterna i Uppsala och Ystad tagas i anspråk för andra fångvårdsändamål. Med hänsyn bl. a. till dessa anstalters utrustning kan det dock befinnas önskvärt att reservera dem för speciellt klientel. Det är därför enligt departementschefen säkrast att räkna med att överbeläggning på anstalter för vanligt fångförvar tills vidare icke kan förebyggas på annat sätt än genom anskaffande av kolonier. För en utökning av antalet fångkolonier talar emellertid även andra skäl. Sålunda har fångvårdens organisationskommitté utfört en särskild undersökning i syfte att få närmare belyst relationen mellan behovet av slutna och behovet av öppna vårdplatser för straff- och fängelsefångar. Från styresmännen för samtliga anstalter med nu nämnt klientel har inhämtats uppgifter om den fördelning av klientelet å slutna anstalt och å koloni, som enligt styresmännens uppfattning bort ske med hänsyn tagen endast till de intagnas pålitlighet och allmänna uppförande. En sammanställning av de lämnade uppgifterna utvisar följande. Av 2 060 den 27 oktober 1953 intagna, varav 1 449 förvarades å slutna anstalt och 611 å öppen anstalt, rekommenderades blott 884 till vård å slutna anstalt och de övriga, d. v. s. ej mindre än 1 176, till vård å öppen anstalt. Sistnämnda tal synes dock vara något högre än det antal fångar som i praktiken skulle kunna hänvisas till kolonivård. Bl. a. måste beaktas, att i det angivna talet ingår 275 intagna, vilka — på grund av föreskriften i gällande verkställighetslag om att straffånge skall tillbringa de tre första månaderna i slutna anstalt — icke må överföras till öppen anstalt.

På grund av det anförda tillstyrkes, att medel anvisas för inköp av ytterligare kolonier. I stället för förvärv av de båda av fångvårdsstyrelsen föreslagna 30-mannakolonierna förordas emellertid, att en större koloni för omkring 50 intagna anskaffas. Fångantalet undergår nämligen stora säsongmässiga variationer, och dessa kan lättare bemästras vid anstalter som har större maximal kapacitet. För en 50-mannakoloni beräknas ett belopp av 300 000 kronor vara erforderligt. Mot styrelsens förslag om anvisande av 200 000 kronor för inköp av en koloni, avsedd för anstalten i Västerås, har departementschefen icke något att erinra.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Förvärv av fångkolonier* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

2:o) **Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 4—6) och under erinran, att för innevarande budgetår ett belopp av 160 000 kronor anvisats för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

3:o) **Om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 6 och 7) samt under erinran, att den föreslagna medelsanvisningen avses för om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalterna på Långholmen och i Malmö samt vid kolonien Tygelsjö och för anordnande av ett garage, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 412 000 kronor.

4:o) **Nybyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 8 och 9) samt under erinran, att medelsanvisningen avses för uppförande av mekaniska verkstäder vid kolonierna Ödevata och Orretorp samt en blivande koloni inom den östra anstaltsgruppen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad av arbetslokaler vid fångvårdsanstalter m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 610 000 kronor.

5:o) **Nybyggnad av personalbostäder vid fångvårdsanstalter m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 9—11) föreslagit riksdagen att till Nybyggnad av personalbostäder vid fångvårdsanstalter m. m. för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt bl. a., att anslag anvisas för nybyggnad av personalbostäder vid ett antal anstalter och kolonier. Styrelsen erinrar därom, att styrelsen i sina petita för innevarande budgetår hemställt om ett anslag av sammanlagt 1 021 000 kronor för uppförande av personalbostäder vid kolonierna Ollestad, Sörbyn, Skogsgård och Tygelsjö samt Håga sjukhus och ungdomsanstalten å Skenäs. Framställningen härom föranledde icke något förslag till riksdagen. Under det gångna året har bostadssituationen för personalen vid dessa och andra anstalter förvärrats. Läget är vid åtskilliga anstalter prekärt. En av följderna av bostadsbristen är, att urvalsmöjligheterna vid tjänstetillsättningar avsevärt begränsas till förfång för

vårdarbetet. I fråga om kolonierna är förhållandet det, att endast omkring en tredjedel av personalen kan erbjudas familjebostäder, av vilka åtskilliga är av dålig beskaffenhet. Enkelrum finns åt omkring en tredjedel av de ogifta befattningshavarna. De befattningshavare, som ej kan beredas bostäder i fångvårdens hus, får lösa bostadsfrågan på egen hand.

För koloniernas behov föreslår styrelsen för nästa budgetår anordnande av sammanlagt 2 trerumslägenheter och 4 tvårumslägenheter samt 6 enkelrum. Totalkostnaderna härför utgör enligt styrelsens beräkningar 432 000 kronor. I fråga om Håga sjukhus föreslås uppförande av ett bostadshus om 2 trerums- och 4 tvårumslägenheter samt inredning av personalvättstuga i befintligt radhus till en sammanlagd kostnad av 318 000 kronor. Vad slutligen angår ungdomsanstalten å Skenäs förordar styrelsen ett personalbostadshus om 4 tvårumslägenheter för en beräknad kostnad av 203 000 kronor. Vid Håga sjukhus, som har omkring 45 befattningshavare, saknar för närvarande 10 gifta tjänstemän familjebostad och vid Skenäsanstalten med dess omkring 50 befattningshavare är förhållandet detsamma beträffande 5 befattningshavare.

Departementschefen anför att bostadssituationen för fångvårdens personal på flera håll är mycket otillfredsställande. Det är därför angeläget att en förbättring i detta hänseende snarast kommer till stånd genom att medel ställes till förfogande för uppförande av nya personalbostäder. I första hand anser departementschefen det viktigt, att bostadsbeståndet ökas vid vissa av fångvårdsstyrelsen åsyftade kolonier och vid anstalten å Håga, och tillstyrker därför, såvitt avser nästa budgetår, en utbyggnad av personalbostäderna vid nämnda anläggningar i den omfattning som av styrelsen föreslagits. Då de härför angivna kostnaderna, tillsammans 750 000 kronor, anses väl lågt beräknade, föreslås, att de upptages med 800 000 kronor. Vid utformningen av bostäderna anses av byggnadsstyrelsen framställda erinringar böra beaktas. Utplaceringen av bostäderna på de olika kolonierna anses böra bestämmas av Kungl. Maj:t efter förslag av fångvårdsstyrelsen.

I enlighet med vad sålunda anförts föreslås anslaget för nästa budgetår uppfört med 800 000 kronor.

Utskottet vill framhålla önskvärdheten av att behovet av tjänstebostäder för fångvårdens personal såvitt möjligt tillgodoses på den allmänna bostadsmarknaden. Då departementschefen avser att bostadshusen skall utplaceras på orter, där någon egentlig hyresmarknad icke finnes, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Nybyggnad av personalbostäder vid fångvårdsanstalter m. m.* för budgetåret 1954/55 anvisa ett investeringsanslag av 800 000 kronor.

Stockholm den 9 april 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Ohlon, Näsgård, Gillström, Alfred Nilsson, Pålsson, Einar Persson, Birger Andersson, Edvin Thun, Bergh, Holmqvist, Olsén, Sunne, Elving och Rikard Svensson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Andersson i Malmö, Ståhl, Lindholm, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Staxäng, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Thapper, Onsjö, fru Ericsson i Luleå, herrar Löfroth och Svensson i Stenkyrka.